

Wat is GPP?

Groene overheidsopdrachten (GPP) zijn het proces waarbij overheden goederen, diensten en werken aankopen die gedurende de volledige levenscyclus minder belastend zijn voor het milieu dan de goederen, diensten en werken met dezelfde primaire functie die anders zouden worden verkregen.

Wat is GPP4Growth?

GPP4Growth verenigt de ervaring en de aanpak van negen overheidsinstellingen van over heel de EU om die instellingen beter in staat te stellen beleidsmaatregelen te treffen die ecoïnnovatie en groene groei door middel van groene overheidsopdrachten (GPP) bevorderen. 14 % van het totale BBP van de EU wordt uitgegeven door overheidsinstanties in Europa. De overheidsuitgaven aan goederen, diensten en werken hebben een totale geraamde waarde van 1,8 biljoen euro per jaar. Die substantiële publieke "koopkracht" kan worden gebruikt om eco-innovatie, grondstoffenefficiëntie en groene groei te stimuleren door milieuvriendelijke, grondstofefficiënte goederen en diensten te promoten.

Syntheserapport van alle stakeholderbijeenkomsten van GPP4Growth

Samenvatting

In het kader van het project GPP4Growth vonden in de partnerregio's 54 bijeenkomsten van stakeholders plaats. Tijdens deze bijeenkomsten bespraken stakeholders uit de openbare sector aan de kant van de aanbesteders en stakeholders uit de privésector aan de kant van de potentiële leveranciers de implementatie van GPP-praktijken in hun regio. Deze directe dialoog tussen de stakeholders wordt beschouwd als een essentiële stap voor de ontwikkeling van onderbouwde actieplannen in het GPP4Growth-project. Tijdens deze bijeenkomsten kwamen verscheidene gemeenschappelijke onderwerpen en aanbevelingen aan bod, zoals het belang van het delen van kennis, de behoefte aan praktische tools voor de berekening van de levenscycluskosten, het belang van steun voor GPP op hoog niveau binnen organisaties, enzovoort. Dit document geeft een beknopte beschrijving van de punten die in de 54 stakeholderbijeenkomsten het vaakst naar voren kwamen.

Inleiding

Actie A2.1 van het project GPP4Growth vereiste dat de negen partnerorganisaties van GPP4Growth elk zes bijeenkomsten van stakeholders zouden organiseren. De stakeholderbijeenkomsten werden bijgewoond door vertegenwoordigers van de openbare sector die in hun aanbestedingsprocessen GPP-praktijken zullen implementeren en monitoren, en door vertegenwoordigers van de privésector die in de toekomst offertes zouden kunnen indienen die aan de eisen van GPP voldoen.

Als hulp bij de organisatie van de 54 bijeenkomsten van stakeholders en om een mate van consistentie in de resultaten te verzekeren, werden vooraf richtlijnen opgesteld en gezamenlijke thema's overeengekomen voor elk van de zes bijeenkomsten in elke partnerregio.

Richtlijnen voor de bijeenkomsten

54 stakeholderbijeenkomsten
& samenvattende rapporten

Syntheserapport

Na stakeholdervergadering stelde elke partnerorganisatie van GPP4Growth een samenvattend rapport op van de bijeenkomst. De zes samenvattende rapporten van elke regio werden vervolgens naar het Ministerie van Landbouw, Veeteelt, Visserij en Duurzame Ontwikkeling van de gewestregering van Andalusië (een partner van GPP4Growth) gestuurd, dat er een algemeen "syntheserapport" mee samenstelde. Dit syntheserapport bespreekt de gemeenschappelijke en kritieke thema's, problemen en aanbevelingen die uit de 54 bijeenkomsten van stakeholders naar voren kwamen.

Het document geeft eerst een beeld van het aantal deelnemers dat de stakeholderbijeenkomsten bijwoonde in de zes semesters van Fase 1 van het GPP4Growth-project. Het vermeldt het totale aantal aanwezigen voor elk semester en de percentages die deelnemers uit de openbare sector en uit de privésector. Vervolgens worden de punten die in de 54 bijeenkomsten het vaakst ter sprake kwamen besproken. Tot slot wordt een beknopt overzicht gegeven van de tevredenheid van de stakeholders over de bijeenkomsten zelf.

Samenstelling van de stakeholderbijeenkomsten

Thema van het semester	Aantal stakeholders op de bijeenkomsten	% uit de OPENBARE SECTOR	% uit de PRIVÉ-SECTOR
SEMESTER 1 Inleidende bijeenkomst van stakeholders om de basis te leggen voor de samenwerking tijdens en na het GPP4Growth-project.	236	75%	25%
SEMESTER 2 Factoren die deelname van bedrijven aan groene aanbestedingen beïnvloeden en visie van de bedrijven op geïmplementeerde groene contracten en op implementaties van GPP door regionale overheden.	236	56%	44%
SEMESTER 3 Ecolabels, gedefinieerd als een methode voor de certificering van milieuprestaties.	242	82%	18%
SEMESTER 4 Suggesties voor de evaluatie van de levenscycluskosten van producten en diensten.	116	80%	20%
SEMESTER 5 Monitoring- en evaluatieprocedures voor groene contracten.	267	85%	15%
SEMESTER 6 Implementatie van GPP4Growth-actieplannen.	142	73%	27%

Gemeenschappelijke punten uit de stakeholdersvergaderingen

Kennis delen

Het voornaamste thema dat uit de stakeholderbijeenkomsten naar voren kwam, was de noodzaak om kennis over GPP te delen. De verspreiding van informatie over GPP-praktijken en -succesverhalen kan een deel van het mysterie en de vrees rond GPP wegnemen, zowel voor het overheids personeel dat groene criteria in de aanbestedingsprocessen moet opnemen, als voor de privébedrijven die offertes willen indienen waarvan groene criteria een verplichte component zijn. **Voorbeelden van aanbestedingsdocumenten** die met succes aan bepaalde groene criteria hebben voldaan en casestudy's die geslaagde gezamenlijke inkoopinitiatieven illustreren, zijn twee vormen van te verspreiden informatie die door de stakeholders werden voorgesteld. De vorming van **regionale netwerken en/of het organiseren van regelmatige bijeenkomsten** waarin privébedrijven met openbare instanties kunnen interageren om meer te leren over hun GPP-vereisten werden eveneens op verscheidene bijeenkomsten van stakeholders vermeld. Dergelijke bijeenkomsten zouden de openbare aanbesteders bovendien kunnen helpen om kennis op te doen over **welke "groenere" opties potentieel op de markt beschikbaar zijn.**

Steun op hoog niveau

De kwestie van steun voor GPP op hoog niveau in de openbare instanties kwam op verscheidene stakeholderbijeenkomsten in verschillende partnerregio's aan bod. Men ziet een gebrek aan politieke motivatie voor GPP als een reëel obstakel voor GPP. Steun voor GPP van **politici** en van het **management op hoog niveau** in openbare instanties is essentieel, want het zijn deze stakeholders die bepaalde beleidsaanbevelingen bepleiten, de financiering van projecten goedkeuren, enzovoort. Steun op hoog niveau vanuit een politiek, financieel, capaciteitsopbouwend en zelfs juridisch standpunt (met betrekking tot verduidelijkingen van de aanbestedingswetgeving) is cruciaal om GPP de standaardbenadering van openbare instanties te maken.

Meeting in University of Patras, Greece

Meeting in Milano, Lombardy Region, Italy

Elektronisch platform

Een punt dat telkens opnieuw in de stakeholdervergaderingen ter sprake kwam, en dat ongetwijfeld het delen van kennis en ervaring zou dienen, is het **invoeren en onderhouden van een elektronisch platform voor GPP**. Een dergelijk platform zou niet alleen gebruikt kunnen worden om kennis over GPP te delen, maar ook om de **bureaucratische werklast voor het openbare personeel te verlichten**, door delen van aanbestedingsprocedures digitaal te beheren, vooral de vele interacties met potentiële leveranciers in de aanbesteding en gunning van contracten. Er werd ook voorgesteld dat het platform een **databank van leveranciers en hun groene referenties** zou bevatten, met een inventaris van hun producten en diensten die al gecertificeerd zijn, bijvoorbeeld door bepaalde ecolabels. De **groene criteria van de EU** voor verschillende productcategorieën zouden via het platform geraadpleegd kunnen worden, naast **instrumenten voor de berekening van de levenscycluskosten** (meer daarover hierna) en **voorbeelden van “groene” aanbestedingsdocumenten**. Zo zou het platform een praktisch hulpmiddel worden voor overheidsperoneel dat het aanbestedingsproces wil vergroenen.

Door offerteaanvragen op het platform te publiceren en te promoten, zou het ook een **one-stop-shop voor privébedrijven** kunnen worden. Zij zouden er meer kunnen leren over GPP, hun eigen geschiktheid in termen van GPP aantonen, bijvoorbeeld via ecolabels, en GPP-opportunities vinden waarop ze effectief kunnen meedingen.

Capaciteitsopbouw in de openbare en de privésector

Naast het delen van kennis en eventueel een elektronisch platform om daarbij te helpen, kwam, ook de daadwerkelijke **opleiding van het personeel op het vlak van GPP** herhaaldelijk aan bod. In sommige bijeenkomsten werd opgemerkt dat de overheid de capaciteitsopbouw van het overheidsperoneel zou moeten ondersteunen met een gepaste opleiding, als men van hen verwacht dat ze in de toekomst meer en meer GPP implementeren en monitoren. Er werd ook gezegd dat de overheid bereid zou moeten zijn om **gezamenlijke aanbestedingen** mogelijk te maken onder **kleinere openbare instanties** die elk apart over onvoldoende aankoopspersoneel beschikken om GPP met succes te implementeren en te monitoren.

De capaciteitsopbouw bij de leveranciers werd eveneens als een belangrijk thema aangehaald. Het zou nutteloos zijn dat de aanbesteders op een markt perfect uitgerust zijn om groenere opties te eisen, als de potentiële leveranciers gewoon niet weten hoe ze op die eis moeten ingaan. **Privébedrijven kunnen opleiding nodig hebben in de administratieve en praktische inachtneming van groene gunningscriteria** waarmee ze mogelijk niet vertrouwd zijn. Er kan een doorlopende dialoog tussen de leveranciers en de openbare instanties nodig zijn om op lange termijn – met kleinere stappen op korte termijn – de vaardigheid van de leveranciers om mee te dingen naar GPP-opportunities te verbeteren. Een **geleidelijke en gezamenlijke aanpak** van de uitrol van GPP werd in een aantal stakeholdervergaderingen aanbevolen.

Instrumenten voor de berekening van de levenscycluskosten

De behoefte aan **praktische, vlot beschikbare tools voor de berekening van de levenscycluskosten (Life Cycle Costing – LCC)** van diverse producten en diensten kwam in veel stakeholdervergaderingen ter sprake. Inzicht in de LCC-benadering helpt om een van de belangrijkste initiële obstakels voor GPP te overwinnen: de opvatting dat groenere opties duurder zijn. LCC kan aantonen dat dit op lange termijn niet noodzakelijk zo is.

Bestaande LCC-methoden en tools kunnen deel uitmaken van de al vermelde initiatieven voor het delen van kennis. Maar de **ontwikkeling van objectieve en betrouwbare LCC-methoden voor meer productcategorieën** moet ook gesteund worden opdat LCC de standaardbenadering van de aanbesteders zou worden en om haar effectiviteit aan te tonen. **De promotie van de LCC-benadering bij de leveranciers is eveneens belangrijk**, opdat zij in hun offertes de relevante informatie zouden kunnen verstrekken.

Meeting in Lodz, Lodzkie Region, Poland

Meeting in Antwerp, Belgium

Meeting in Seville, Andalusia, Spain

Meeting in Jelgava, Zemgale Region, Latvia

Meeting in Stara Zagora, Bulgaria

Een ruimer bewustzijn van LCC zou bovendien de aanbesteders en leveranciers attent maken op andere aan GPP-gerelateerde concepten, zoals het belang van **kwaliteit en levensduur** van producten. Goedkope producten die gemakkelijk verslijten en vervangen moeten worden, zijn de totale antithese van wat GPP in termen van middelen-efficiëntie wil bereiken. In dezelfde zin zou het leasen van producten, in plaats van ze te kopen, te gebruiken en dan op te ruimen, voor bepaalde productcategorieën een geschikte strategie kunnen zijn. Het zou de markt helpen om te evolueren naar een minder verspillend en meer circulair model. **De voorlichting van het grote publiek over LCC** kan eveneens helpen om de vraag naar duurzamere producten op de markt te stimuleren en zo privébedrijven aan te moedigen om groenere opties aan te bieden.

Monitoring GPP

Een ander belangrijk onderwerp dat de stakeholders aanbrachten, was de noodzaak om GPP te monitoren. Men achtte **de opvolging na de aankoop** door de openbare instanties (de kopers) van cruciaal belang genoemd voor een effectieve implementatie van GPP. Dit moet ervoor zorgen dat de leveranciers de ecologische verbintenissen in hun offertes nakomen. Kennisdeling, steun op hoog niveau, het ontwerp en onderhoud van een nuttig elektronisch platform voor GPP, enzovoort, zijn niet echt nuttig, als de werkelijke impact van GPP niet wordt gemeten om de waarde van GPP aan te tonen.

De implementatie van GPP moet eveneens gemonitord worden. Het meten, vergelijken en huldigen van een geslaagde uitrol van GPP in openbare instanties kan een motiverende factor zijn die meer organisaties aanmoedigt om GPP-praktijken in hun aanbestedingsprocessen toe te passen.

Meeting in Dublin, Ireland

Meeting in Malta

Evaluatie van de stakeholderbijeenkomsten

97% van de deelnemers verklaarde zich "tevreden" of "zeer tevreden" over de stakeholderbijeenkomsten.

93% van de deelnemers verklaarde dat hun problemen werden besproken en/of hun twijfels weggenomen in de bijeenkomsten.

De meeste deelnemers (96%+) vonden dat:
de bijeenkomsten voldoende participatief waren;
zij nuttige professionele contacten hadden gelegd voor hun dagelijkse werk en
zij de verworven kennis konden toepassen in hun dagelijkse werk.

89% van de deelnemers vond dat het aantal bijeenkomsten (zes in elke partnerregio) volstond om de actieplannen te ontwikkelen.

96% van de deelnemers verklaarde opnieuw aan projecten als GPP4Growth te willen deelnemen.

VRAGEN

Liesbeth Taverniers
Adviseur
Provincie Antwerpen
Dienst Duurzaam
Milieu- en Natuurbeleid

Koningin Elisabethlei 22
2018 Antwerpen

T +32 3 240 57 55
liesbeth.taverniers
@provincieantwerpen.be

Meer informatie

Deze beleidsnota werd opgemaakt door het Department of Communications, Climate Action and the Environment of the Republic of Ireland / Roinn Cumarsáide, Gnómhaithe ar son na hAeráide agus Comhshaoil en is gebaseerd op een rapport dat werd uitgewerkt door GPP4growth partner Ministerie van Landbouw, Veeteelt, Visserij en Duurzame Ontwikkeling van de gewestregering van Andalusië. Het volledige rapport heet 'Green Public Procurement for Resource Efficient Regional Growth: A2.1 Synthesis Report' en kan opgevraagd worden .

Bezoek www.interregeurope.eu/gpp4growth voor meer over GPP4Growth.